

Een verkenning van het concept, de mindset en de tools.

Sven Bussens | Hogeschool Gent & Centrum Oplossingsgericht Werken en Coachen

Zaterdag 11 februari was ik getuige van een hartelijke ontmoeting tussen Sven, Idan en Michal die gevolgd werd door een interview. Sven ging in gesprek met Idan over de praktische toepasbaarheid van het ‘Geweldloos verzet’. Naast dit artikel en het beeldmateriaal dat we binnenkort beschikbaar stellen, krijg je in november 2017 de unieke kans om een driedaagse training te volgen bij Idan en Michal. Deze training wordt in 2018 vervolgd met een verdiepingsmodule, waardoor de volledige opleiding in België wordt gegeven door het team uit Israël.

Chris Van Dam

Idan Amiel en Michal Herbsman

Idan is klinisch psycholoog en directeur van de Parents Counseling Unit in het Schneider Medical Center in Israël. Samen met de stichter van het concept, professor Haim Omer, richtte hij het New Authority Center (NAC) in Tel Aviv op. Dit centrum promoot en draagt de principes van de Nieuwe Autoriteit uit. Idan is directeur

Een ouder, leerkracht of begeleider is een autoriteitsfiguur en heeft meer macht dan kinderen.

van het NAC en leidt het professionele geweldloos verzet team in Israël. Michal werkt als therapeute en supervisor in de hulpverleningsafdeling voor ouders in het Schneider Medical Center. Zij heeft ervaring als kinderpsychologe in scholen en heeft expertise in de hulpverlening bij ouders van kinderen met gedragsmoeilijkheden, angststoornissen. Verder implementeert zij geweldloos verzet in residentiële settings.

Een nieuwe autoriteit, een concept

Wat is de essentie van het concept Nieuwe Autoriteit ?

In eerste instantie gaat het over ‘autoriteit’, een complex en beladen woord. In woordenboeken wordt autoriteit vaak omschreven als “een toestand waarin mensen naar

Elke cultuur heeft zijn eigen geschiedenis met en een eigen kijk op het concept autoriteit.

je luisteren door je positie”. Autoriteit gaat over relaties tussen ongelijke entiteiten m.b.t. hun macht. Macht is het vermogen om iemand iets te (laten) doen zoals jij dat wilt. Bijv. in een relatie tussen een ouder, leerkracht, begeleider en een kind of jongere.

Vandaag geeft de klassieke definiëring van autoriteit de meeste mensen een oncomfortabel gevoel. Toch, of je het nu leuk vindt of niet, jij als ouder, jij als leerkracht, jij als begeleider bent een autoriteitsfiguur en je hebt meer macht dan de kinderen.

Binnen het concept nieuwe autoriteit bieden we een manier om jouw autoriteit vorm te geven. Een nieuwe autoriteit waarin we zorg en verzet bieden, waarin we kracht i.p.v. macht gebruiken. Kracht vanuit de relatie: “Ik ben bezorgd en ik ben verantwoordelijk. Het is mijn plicht om mij te verzetten tegen dit gedrag. Ik blijf jou graag zien.” We gebruiken ook de kracht die we halen uit het steunend netwerk dat onlosmakelijk verbonden is met de nieuwe autoriteit. Dit netwerk legitimeert en ondersteunt de acties van de nieuwe autoriteit.

Kan je ons wat meer vertellen over de geschiedenis van dit concept ?

Eind de jaren 90 schreef professor Haim Omer een boek met als titel *Rehabilitating Parental Authority*. In het ene kamp werden we toegejuicht omdat we eindelijk de autoriteit in de opvoeding terug brachten en in het andere kamp werden we uitgejouwd vanuit de overtuiging dat kinderen geen autoriteit maar liefde nodig hebben. De feedback was zo extreem dat we beslisten om de titel te veranderen naar *Parental Presence*.

In 2004 richtten we de afdeling voor hulpverlening aan ouders in het Schneider Medical Center op (Parents Counseling Unit). Hier hebben we een mindset en tools ontwikkeld om ouders te helpen om hun autoriteit op een nieuwe manier vorm te geven.

We merkten dat niet alleen ouders maar ook hulpverleners, leerkrachten, therapeuten en andere autoriteitsfiguren zich vaak hulpeloos voelen tegenover het moeilijke gedrag. We ontwikkelden het concept verder en construeerden een ‘nieuwe autoriteit’.

Een nieuwe autoriteit waarmee leerkrachten, ouders, therapeuten, hulpverleners zich comfortabel kunnen voelen. “Ik ben een autoriteitsfiguur en ik kan mij gedragen conform deze ideeën”.

Het lijkt alsof we in onze Westerse samenleving het begrip autoriteit gedemonteerd hebben. We lijken soms heel sterk vast te houden aan allerlei ideeën m.b.t. gelijkheid en vrijheid. Onze overtuiging is dat autoriteit noodzakelijk is bij de ontwikkeling van kinderen en jongeren. Dit concept biedt een mogelijkheid.

Wat is jullie connectie op dit moment met Haim Omer ?

Het concept van de nieuwe autoriteit is samen geconstrueerd. Op theoretisch vlak leggen we onze eigen accenten. Omer Haim vertrekt meer vanuit de hechtingstheorie. Wij spreken meer vanuit het wij-concept en “it takes a village to raise a child”. Wij zetten meer in op het creëren van een ondersteunende omgeving. Professor Haim Omer is de stichter en geeft lezingen. Het geven van trainingen en opleidingen is onze specialiteit geworden.

Geweldloos Verzet, een methodiek Op welke manier verschilt nieuwe autoriteit van andere concepten ?

Dit concept start als dialoog niet meer helpt. Wanneer de dialoog een monoloog is geworden met preken en herhalen.

Vaak werkt het om na ongewenst gedrag, zoals bijv. agressief gedrag waarbij met spullen gegooid wordt en materiaal vernietigd wordt, een verandering in gang te zetten via dialoog. We spreken na afloop met het kind om de kans op een herhaling van het ongewenste gedrag te verkleinen. Er zijn diverse modellen die ons handvatten aanreiken om samen met het kind of de jongere een constructieve dialoog te creëren. Toch, in een aantal situaties gaat het kind door met het ongewenste gedrag. We merken dat hier een risico ontstaat op verdeelde reacties. Om het in uitersten te stellen: in kamp A grijpt men terug naar een soort van traditionele autoriteit van waaruit de regels kost wat kost zullen gesteld worden en het ongewenste gedrag hoe dan ook zal gestopt worden en in kamp B roept men op tot begrip en vooral veel zorg en liefde. Er lijken op dat moment geen opties in het midden. Wat wij voorstellen zijn acties van geweldloos

NIEUWE AUTORITEIT

Nieuwe Autoriteit en Geweldloos Verzet

verzet om verandering te krijgen. Geen dialoog. Voor ons gaan zorg, ondersteuning en verzet samen.

We merken dat veel mensen in de zorgsector weigerachtig staan tegenover verzet. Wij bieden een nieuwe manier aan om hierover na te denken. De autoriteitsfiguur biedt verzet vanuit zorg.

Kan je iets meer vertellen over dit “verzet”?

Hierbij is het van belang het onderscheid te kaderen tussen enerzijds nieuwe autoriteit en anderzijds geweldloos verzet. Nieuwe autoriteit is een manier van kijken naar de situatie (een model). Geweldloos verzet is de manier waarop je reageert op de situatie (een methodiek).

De nieuwe autoriteit is een wij-concept. Geweldloos verzet pas je nooit alleen toe. In een eerste fase zetten we steeds in op het rekruteren van een steunend netwerk. Een steunend netwerk kan bestaan uit collega's, ouders, burens, trainers, leerkrachten, vrienden, vrienden van het kind of de jongere,....Na bijvoorbeeld gewelddadig gedrag van het kind koppelen we steeds terug naar het netwerk. Een steunend netwerk kan onze acties legitimeren en kracht bieden.

Een van de technieken die we gebruiken is de Silent Message Sending (SMS):

Een tijdje geleden heeft Peter gewelddadig gedrag gesteld in de voorziening t.a.v. een leefgroepsgeenoot. De daaropvolgende dag zijn twee begeleiders de kamer van Peter rustig binnengestapt. De begeleiders hebben Peter bericht dat het gedrag van gisteren niet aanvaard wordt en dat ze van Peter suggesties verwachten om te voorkomen dat hij zich in de toekomst nog gewelddadig uitlaat tegenover leefgroepsgeenoten. De begeleiders reiken de hand aan Peter en vragen om een uitweg. De begeleiders wachten 20 minuten. In stilte, al zittend.

In deze situaties komen er vaak heftige reacties van de jongere. We maken hier gebruik van de kracht van de stilte. De begeleiders reageren niet op verwijten en uitlatingen. De begeleiders hebben enkel interesse in constructieve voorstellen. We creëren hier geen dialoog maar verzet. De daad van verzet is hier, vanuit de gedachte van de nieuwe autoriteit, belangrijker dan de

eventueel bruikbare oplossingen die de jongere aanreikt.

In een voorziening in Nederland heeft deze techniek alleen geholpen om het gebruik van de time-out ruimte met 50% terug te schroeven.

Elke cultuur heeft zijn eigen geschiedenis met autoriteit

Kan je dit concept, zonder meer, implementeren in eender welke culturele context of zijn er cultuur sensitieve vertalingen nodig ?

Ik denk dat het concept best werkt in Westerse culturen. In culturen waar mensen sowieso meer opvoeden vanuit de gemeenschap is dit concept niet bruikbaar. Een cultuur sensitieve implementatie is aangewezen. Elke cultuur heeft zijn eigen geschiedenis met het concept autoriteit en kijkt hier op een unieke manier naar. In de meer individualistische culturen (ik) gaan we op zoek naar hoe we de wij kunnen construeren. Dit is telkens een zoeken.

Vanuit nieuwe autoriteit willen we bruggen slaan tussen kind en ouder, maar ook met de bredere gemeenschap.

Kinderen hebben nood om ergens bij te horen

Kan je ons iets meer vertellen over de rol van de kinderen in dit verhaal ?

Kinderen hebben hun eigen psychologische noden. In tegenstelling tot vroeger hebben autoriteitsfiguren hier ook aandacht voor. Nieuwe autoriteit is een toevoeging aan wat reeds is. Zet in op dialoog, ga na wat de noden en wensen van de kinderen zijn, werk samen en construeer samen mogelijkheden en antwoorden.

In de Parents Counseling Unit ontmoeten we de kinderen en jongeren nooit. We krijgen van de ouders, leerkrachten en begeleiders veel en duidelijke verhalen van lijden en moeilijkheden. Doorheen alle verhalen horen we dat de kinderen en jongeren nood hebben om ergens bij te horen. Ze willen zich kunnen verbinden met iets dat groter is dan henzelf. Soms is dit jammer genoeg een bende. Wij zien het als onze plicht om een plaats te creëren waar het er bij horen vorm kan krijgen en plaats vinden.

Een voorbeeld uit onze praktijk:
Peter slaat een ander kind. Peter wordt aangesproken en verplicht om zich te excuseren tegenover het kind dat hij geslagen heeft. Peter weigert. Hij is niet begonnen, het was de andere. Na aandringen, een dreigende straf en veel druk excuseert Peter zich. Het blijkt niet oprecht, er wordt opnieuw druk gezet. De kans op een nieuwe escalatie vergroot. Wat wij voorstellen vanuit de nieuwe autoriteit is het inschakelen van een ondersteunend netwerk voor Peter. Stel je voor. De vader van Peter vertelt hem dat hij zijn gedrag niet accepteert. Peter krijgt de kans om het op zijn manier goed te maken. Twee dagen later heeft Peter nog geen actie ondernomen. Vader vertelt hem dat hij het gedrag niet accepteert, dat het zijn taak is om zich te verzetten tegen dit gedrag en dat hij met de leerkracht zal overleggen over wat mogelijk is. De volgende dag, in het midden van de les, klopt er iemand op de deur. De papa van Peter: "ik wil jullie iets vertellen over mijn kind, mijn zoon. Ik zie hem graag en ik weet dat hij een goede jongen is. Het slaan van zijn klasgenoot was fout. Ik kom jullie zeggen dat het me spijt. In mijn naam en in naam van mijn zoon. Om het goed te maken heb ik voor iedereen een koek mee. Vader kijkt naar de leerkracht, de leerkracht bedankt de vader en deelt de klas mee dat dit voorval nu tot het verleden behoort. Peter, jij bent bij ons en hoort bij ons. De leerkracht geeft de vader een hand, vader stapt buiten en de les gaat verder.

Vanuit het perspectief van de klas is het duidelijk dat er een gebeurtenis was en dat de autoriteitsfiguren verantwoordelijkheid genomen hebben. Er was een barst in de gemeenschap van de klas en deze is nu hersteld.

Peter krijgt een voortdurende uitnodiging tot een herstel. Peter kan ten allen tijde verantwoordelijkheid opnemen en terug aansluiten. Op het moment dat Peter

In de Westerse Cultuur ligt de focus te sterk op de individuele verantwoordelijkheid van ouders.

geen verantwoordelijkheid neemt wordt hij hierbij geholpen door een autoriteitsfiguur. Het gaat om "wij" in dit concept.

It takes a village to raise a child

Wat als er een sterk beïnvloedende context is? Om het kort en wat negatief te stellen: vader drinkt en slaat, moeder is weinig thuis. Het kind in deze situatie vertelt ons iets met zijn gedrag. Hoe kijk je hier naar?

Ik kijk naar het gedrag van het kind als: "ik wil iemand die naast mij staat". In sommige situaties zijn de ouders onvoldoende of niet in staat om de zorg voor het kind op te nemen. Het eerste wat wij voorstellen is het uitzoeken hoe een net van ondersteuners kan gebouwd worden. Een net met mensen die op de een of andere manier een verbinding hebben met het kind. Een buur? Een vriend? Een tante? ...

Wat we in Westerse landen vaak doen, is het kind uit zijn omgeving halen en hem in een andere omgeving plaatsen. We scheuren als het ware de band tussen ouders en kind door.

Vanuit nieuwe autoriteit willen we net bruggen slaan, nieuwe bruggen vinden of construeren. Niet alleen bruggen tussen kind en ouder, maar ook met de bredere gemeenschap. Niet alleen ouders hebben de verantwoordelijkheid in de opvoeding van kinderen, wij dragen als gemeenschap een gedeelde verantwoordelijkheid. In Afrika is er een oud gezegde: "It takes a whole village to raise a child". In de Westerse Cultuur ligt de focus nog te sterk op de individuele verantwoordelijkheid van ouders.

Met de groep creëren we een constante uitnodiging voor de ouders om er te zijn voor hun kind. Tegelijkertijd gaan we er ook vanuit dat de ouders ondanks hun graag zien, lijden. Lijden onder een verslaving of andere dingen. Vanuit de supportgroep creëren we ook een ondersteunend en zorgend netwerk voor het kind.

Wat kunnen concrete rollen zijn voor de ondersteuners? Welke acties kunnen zij ondernemen?

Tijdens de supportersmeeting die we organiseren, gaat het over op welke manier mensen betrokken kunnen worden. Het gaat niet over de rol die ze kunnen opnemen. In de dorpen waren steeds veel stemmen, niet iedereen sprak met dezelfde stem. Een stem zou betekenen dat dit de juiste weg is. Er is geen juiste weg, we hebben de verschillende stemmen nodig.

NIEUWE AUTORITEIT

Nieuwe Autoriteit en Geweldloos Verzet

Een drie-daagse opleiding in Vlaanderen

We zijn zeer blij om samen met jullie, de grondleggers van het concept, een drie-daagse opleiding te organiseren. Wat kunnen de deelnemers verwachten?

Idan: Om eerlijk te zijn, zonder te intimideren. We gaan het virus van het geweldloos verzet injecteren in de aderen van de deelnemers (lacht). We zullen informatie geven over de mindset van de nieuwe autoriteit en de hier bijhorende technieken van geweldloos verzet. We richten ons naar een ruime doelgroep binnen het werkveld van zorg-, hulpverlening en onderwijs. De vertalingen en mogelijke implementaties maken we samen.

Michal: Er zal veel variëteit zijn. Er zal afwisseling zijn tussen het overbrengen van inhouden en technieken m.b.t. het concept en het effectief uitproberen en oefenen. Het concept is inpasbaar in verschillende settings. Naar gelang de interesses en vragen kunnen we in een gesplitste groep werken. Bijv. een groep met toepassingen afgestemd op residentiele settings en een groep met toepassingen afgestemd op schoolcontexten of oudergroepen.

AUTEUR EN CONTACTGEGEVENS

Sven Bussens

info@oplossingsgerichtcentrum.be

Sven heeft 20 jaar klinische ervaring in diverse praktijken binnen hulpverlening, zorg en onderwijs met kinderen, jongeren, ouders, leerkrachten en betrokken actoren. Hij is Master Solution Focused Practitioner, getraind in Nieuwe Autoriteit en Geweldloos Verzet door Idan Amiel, praktijklector in de Hogeschool Gent, supervisor en opleider.

Centrum Oplossingsgericht Werken en Coachen

Het 'Centrum Oplossingsgericht Werken en Coachen' werd opgericht door Sven en Chris. Dit centrum heeft als doelstelling kwalitatieve, betaalbare workshops en trainingen aan te bieden voor de non-profit sector. Naast een degelijk aanbod in oplossingsgerichte workshops en trainingen, bieden we workshops aan rond vernieuwde en verfrissende denkkaders die combineerbaar zijn met het oplossingsgerichte meta-model. Voor meer info verwijzen we naar onze facebookpagina: [centrumoplossingsgerichtwerkenencoachen](https://www.facebook.com/centrumoplossingsgerichtwerkenencoachen)